

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA - DRŽAVNI ZBOR

T: +386 1 478 1000	Prejeto:	30 -03- 2012
F: +386 1 478 1607	Šifra:	213-1112-25
E: gp.gs@gov.si	Povezava:	
http://www.vlada.si/	EU:	
	Sign. zn.:	
	Kratika:	

DRŽAVNI ZBOR

KOMISIJA ZA PETICIJO TER ZA ČLOEKOVE PRAVICE IN ENAKE MOŽNOSTI

LJUBLJANA

Številka: 21000-1/2012/7
Datum: 28. 3. 2012

V prilogi vam pošiljam

- Stališče Vlade Republike Slovenije do sklepov Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora, sprejetih na podlagi gradiva o seznanitvi s stanjem ob 20 letnici izbrisa,

ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela na svoji 8. redni seji dne 29. 3. 2012.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 235. člena Poslovnika Državnega zbora določila, da bosta kot njena predstavnika na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovala:

- dr. Vinko Gorenak, minister za notranje zadeve,
- mag. Robert Marolt, državni sekretar, Ministrstvo za notranje zadeve.

Dr. Božo PREDALIČ
GENERALNI SEKRETAR

PRILOGA: 1

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA

LJUBLJANA

Številka: 21000-1/2012/7

Datum: 28. 3. 2012

Stališče Vlade Republike Slovenije do sklepov Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora RS, sprejetih na podlagi gradiva o seznanitvi s stanjem ob 20 letnici izbrisa

Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora RS je na nujni seji 24.2.2012 Vlado RS pozvala, da ji pojasni svoja stališča do gradiva, ki so ga Amnesty International, Mirovni inštitut in Društvo izbrisanih prebivalcev Slovenije ob dvajsetletnici izbrisa poslali poslankam in poslancem Državnega zbora RS in predsedniku Vlade RS. Nadalje Vladi RS priporoča, da preuči vse možnosti za sprejem nadaljnjih ustreznih ukrepov za celovito izpolnitev odločb Ustavnega sodišča RS št. U-I-284/94 in št. U-I-246/02 z namenom ureditve pravnih statusov izbrisanih prebivalcev Slovenije in poprave krivic.

V zvezi s priporočilom komisije, da naj se proučijo možnosti za celovito izpolnitev odločb Ustavnega sodišča RS Vlada RS pojasnjuje, da je bil zaradi izvršitve odločbe Ustavnega sodišča RS št. U-I-246/02-28 z dne 3.4.2003 v letu 2010 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 50/10, v nadaljevanju ZUSDDD-B), ki je začel veljati 24.7.2010. Državni zbor RS je zakon sprejel z namenom dokončne ureditve pravnega položaja oseb, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva. Poleg izvršitve odločbe Ustavnega sodišča RS št. U-I-246/02-28 z dne 3.4.2003 in odprave v odločbi ugotovljenih protiustavnosti (med drugim tudi z ureditvijo statusa za nazaj, to je od izbrisa dalje), zakon ureja tudi nekatera druga, povezana vprašanja (ureditev statusa otrok izbrisanih in ureditev statusa za nazaj za tiste državljane Republike Slovenije, ki so bili ob osamosvojitvi Republike Slovenije državljani drugi republik nekdanje SRFJ in so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, za tem pa so bili sprejeti v slovensko državljanstvo, ne da bi jim bilo pred tem izdano dovoljenje za stalno prebivanje). Vsebinsko zakona je presojalo tudi Ustavno sodišče RS. Ustavno sodišče RS je namreč v odločbi št. U-II-1/10-19 z dne 10.6.2010 (Ur. l. RS, št. 50/10), s katero je odločilo o nedopustnosti zahtevanega referenduma, tudi presodilo, da ZUSDDD-B na ustavno skladen način odpravlja v odločbi Ustavnega sodišča RS št. U-I-246/02-28 z dne 3.4.2003 ugotovljene protiustavnosti in da tudi ostala vprašanja (ureditev statusa otrok izbrisanih in ureditev statusa za nazaj za državljane Republike Slovenije) upravičeno ureja, saj so z odpravo protiustavnosti neločljivo povezana. Ocenilo je tudi, da bo na podlagi ZUSDDD-B mogoče dokončno urediti

pravni položaj tistih državljanov drugih republik nekdanje SFRJ, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, če statusa do sedaj še nimajo urejenega.

ZUSDDD-B določa pogoje, pod katerimi lahko tujec, ki je bil na dan 25.6.1991 državljan druge republike nekdanje SFRJ in ki dovoljenja za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji še nima, pridobi dovoljenje za stalno prebivanje ne glede na določbe Zakona o tujcih. Določa tudi, v katerih primerih se šteje, da so imeli državljani drugih republik nekdanje SFRJ, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče tudi za nazaj, to je od prenehanja prijave stalnega prebivališča dalje (o čemer se jim izda posebna odločba).

Ker je za ureditev statusa izbranih po ZUSDDD-B in za učinkovito vodenje upravnih postopkov pomembno tudi obveščanje izbranih iz registra stalnega prebivalstva o novem ZUSDDD-B, je Ministrstvo za notranje zadeve s številnimi aktivnostmi zakon predstavilo vsem zainteresiranim že pred začetkom njegove veljavnosti. Ob uveljavitvi zakona je izdalo tudi posebno brošuro v slovenskem jeziku, ki je vsem zainteresiranim na voljo na vseh upravnih enotah v Republiki Sloveniji, na diplomatskih predstavništvi in konzulatih Republike Slovenije v državah naslednicah nekdanje SFRJ, prejele pa so jo tudi nevladne organizacije. Januarja 2012 je Ministrstvo za notranje zadeve brošuro izdalo še v štirih jezikih držav naslednic nekdanje SFRJ. Vsebina brošur in vse pomembne informacije so dostopne na spletnih straneh Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije (www.infotujci.si). Na Ministrstvu za notranje zadeve je od 20.7.2010 dalje odprta tudi brezplačna telefonska številka 080 22 35, na kateri so dostopne informacije v zvezi z ZUSDDD-B.

Namen ZUSDDD-B je v drugačnem, olajšanem urejanju statusa (pridobitvi dovoljenja za stalno prebivanje) za državljane drugih republik nekdanje skupne države SFRJ, kot pa velja ureditev po Zakonu o tujcih za ostale tujce. Zato drugih pravic ali odškodnin ZUSDDD-B ne ureja. O odškodnini zaradi izbrisa iz registra stalnega prebivalstva in o višini odškodnine odločajo sodišča pri presoji konkretnih odškodninskih tožb v skladu s splošnimi pravili odškodninskega prava. Na drugih področjih pa lahko izbrisani z izdanim dovoljenjem za stalno prebivanje postane upravičenec do pravic, ki so s področnimi zakoni za tujce pogojene z izdanim dovoljenjem za stalno prebivanje ali prijavljenim stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

Prav tako zaradi izvršitve odločbe Ustavnega sodišča RS št. U-I-246/02-28 z dne 3.4.2003, so bile tistim državljanom drugih republik nekdanje SFRJ, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva in ki so do uveljavitve ZUSDDD-B (do 24.7.2010) že pridobili dovoljenje za stalno prebivanje (na podlagi ZUSDDD ali na podlagi Zakona o tujcih) po uradni dolžnosti izdane dopolnilne odločbe o ugotovitvi njihovega stalnega prebivanja v Republiki Sloveniji za čas od izbrisa do pridobitve dovoljenja za stalno prebivanje. Dopolnilne odločbe je Ministrstvo za notranje zadeve izdajalo na podlagi 8. točke odločbe Ustavnega sodišča RS št. U-I-246/02-28 z dne 3.4.2003. Dopolnilne odločbe je Ministrstvo za notranje zadeve izdajalo v letu 2004 in od februarja 2009 dalje. V letu 2004 je bilo izdanih 4040 dopolnilnih odločb, od februarja 2009 dalje pa še 2581.

Do prenehanja prijave stalnega prebivališča v registru stalnega prebivalstva državljanom drugih republik nekdanje SFRJ, ko so za njih začele veljati določbe Zakona o tujcih (do t.i. izbrisa iz registra stalnega prebivalstva), se je opredelilo in ga ocenilo že Ustavno sodišče RS v odločbah št. U-I-284/94 z dne 4.2.1999 in št. U-I-246/02 z dne 3.4.2003. V odločbi št. U-II-1/10-19 z dne 10.6.2010 se je Ustavno sodišče RS opredelilo tudi do veljavne ureditve. Zato po mnenju Vlade RS ustanovitev neodvisne preiskovalne komisije, ki bi ugotovila dejstva o izbrisu, vzroke in posledice, kot je predlagano v gradivu Amnesty International, Mirovnega inštituta in Društva izbranih prebivalcev Slovenije, ni potrebno.

Tudi posebno zbiranje in analiziranje dodatnih podatkov o izbrisanih, kot je predlagano v gradivu in obveščanje javnosti o ugotovitvah, po mnenju Vlade RS ni potrebno, saj se stanje ugotavlja in podatki zbirajo v vsakem konkretnem upravnem ali sodnem postopku posebej, ko se odloča o zahtevku stranke. Statistični podatki pa se lahko pridobijo iz uradnih evidenc.

V gradivu je očitano, da so pogoji za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje po ZUSDDD-B, predvsem pogoj dejanskega življenja, neprimerni. Po ZUSDDD lahko namreč dovoljenje za stalno prebivanje pridobi tujec, ki je bil na dan 25.6.1991 državljani druge republike nekdanje SFRJ in je imel 23.12.1990 v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče, pod pogojem, da v Republiki Sloveniji od tedaj dalje tudi dejansko živi. Po ZUSDDD lahko dovoljenje za stalno prebivanje pridobijo tudi tisti izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, ki zaradi upravičene odsotnosti ne prebivajo v Republiki Sloveniji.

Ker je Ustavno sodišče RS v odločbi št. U-I-246/02 z dne 3.4.2003 odločilo, da je Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji v neskladju z Ustavo Republike Slovenije tudi zaradi tega, ker ne določa meril za ugotavljanje nedoločenega pravnega pojma dejanskega življenja, ZUSDDD-B določa merila za ugotavljanje izpolnjevanja pogoja dejanskega življenja v Republiki Sloveniji in katere odsotnosti iz države pogoja dejanskega življenja ne prekinejo. Po mnenju Ustavnega sodišča RS iz navedene odločbe bi namreč moral zakon za izbrisane iz registra stalnega prebivalstva opredeliti razloge odsotnosti, ki dejanskega življenja ne prekinejo in določiti čas oziroma obdobje dopustne odsotnosti, kar je v ZUSDDD-B tudi urejeno. Po presoji Ustavnega sodišča RS, ki jo je podalo v odločbi št. U-II-1/10-19 z dne 10.6.2010, zakonska rešitev, ki se nanaša na pogoj dejanskega življenja na ustavno skladen način odpravlja protiustavnosti, ugotovljene z odločbo št. U-I-246/02.

V gradivu je tudi navedeno, da je težko ali nemogoče dokazati izpolnjevanje pogoja dejanskega življenja. V zvezi z navedenim Vlada RS pojasnjuje, da se izpolnjevanje pogoja dejanskega življenja v postopku po ZUSDDD dokazuje v skladu s pravili, kot jih v Republiki Sloveniji določa zakon, ki ureja splošni upravni postopek (Zakon o splošnem upravnem postopku).

V skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku se lahko izpolnjevanje pogoja dejanskega življenja v Republiki Sloveniji dokazuje z različnimi listinskimi dokazi, s pričami, ki jih predlaga stranka, ali z izjavo stranke same. Če priče ali stranka ne živijo v Republiki Sloveniji, se zaslišanje prič ali sprejem izjave stranke na zapisnik lahko opravi na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini, kjer priča ali stranka živi. Izpolnjevanje pogoja dejanskega življenja se ugotavlja tudi na podlagi podatkov v evidencah (kot so evidence o dovoljenjih za prebivanje, vizumih). Tudi kadar stranka kot upravičen razlog odsotnosti navaja, da je zapustila Republiko Slovenijo, ker ni mogla pridobiti dovoljenja za prebivanje zaradi neizpolnjevanja pogojev in ji je bila prošnja za izdajo dovoljenja zavrnjena, zavržena ali je bil postopek ustavljen, so navedeni podatki razvidni že iz uradnih evidenc, ki se v Republiki Sloveniji vodijo o vseh postopkih izdaje dovoljenja za prebivanje, razvidni pa so tudi z vpogledom v upravne spise zadeve. V centralni evidenci se namreč vodijo podatki o vseh prošnjah in vseh odločitvah (tudi negativnih). Zato stranki ni treba prilagati nobenih dokazil, s katerimi bi želela dokazati, da je zaprosila za izdajo dovoljenja za prebivanje pa prošnji ni bilo ugodeno.

Po mnenju vlagateljev gradiva, bi morala Republika Slovenija vsem izbrisanim po uradni dolžnosti (in ne na prošnjo stranke) izdati dovoljenje za stalno prebivanje z retroaktivnim učinkom brez kakršnih koli pogojev.

Postopek izdaje dovoljenja za stalno prebivanje po ZUSDDD-B se začne na prošnjo stranke, enako kot se je na prošnjo začel tudi pred novelo. V ZUSDDD-B je določen nov triletni rok za vlaganje prošenj. Prošnje se lahko vlagajo do 24.7.2013.

Postopek izdaje dovoljenja za stalno prebivanje se začne na prošnjo. Dovoljenje za stalno prebivanje je namreč dovoljenje, ki tujcu dovoljuje prebivanje v Republiki Sloveniji za neomejeno časovno obdobje. Učinkuje za v naprej, to je od izdaje dalje. Zaradi navedenega, se po ZUSDDD-B postopek izdaje dovoljenja za stalno prebivanje začne na prošnjo, pomeni na prošnjo tistega tujca, ki želi dovoljenje za stalno prebivanje pridobiti zaradi prebivanja v Republiki Sloveniji oziroma kot zakonito podlago za prebivanje v Republiki Sloveniji. Dovoljenje za stalno prebivanje lahko pridobijo tudi izbrisani, ki ne prebivajo v Republiki Sloveniji, nameravajo pa se v Republiko Slovenijo vrniti.

V primeru, da bi se dovoljenje za stalno prebivanje izdalo po uradni dolžnosti vsem, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva in dovoljenja še nimajo, bi se izdalo tudi tistim, ki si dovoljenja ne želijo, kakor tudi tistim, ki ne prebivajo v Republiki Sloveniji in ki se tudi ne nameravajo vrniti, kar pa ni namen instituta dovoljenja za prebivanje.

Če bi se dovoljenje za stalno prebivanje izdalo po uradni dolžnosti in brez kakršnih koli pogojev, bi se izdalo tudi tistim, ki so bili sicer izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, čeprav so Republiko Slovenijo prostovoljno, iz različnih razlogov, zapustili že pred izbrisom iz registra stalnega prebivalstva, to je že v letu 1991 ali prej, ob odhodu iz Republike Slovenije pa sami niso odjavili stalnega prebivališča.

Med prošnjami za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje, katere so upravne enote do sedaj zavrnilo, je namreč večja skupina prosilcev, ki so bili sicer izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, vendar je bilo v postopku ugotovljeno, da so Republiko Slovenijo prostovoljno, iz različnih razlogov, zapustili že pred izbrisom iz registra stalnega prebivalstva, to je že v letu 1991 ali prej. Ugotovljeno je bilo, da njihov odhod iz Republike Slovenije v druge države in prebivanje tam ni bilo posledica izbrisa iz registra stalnega prebivalstva ali drugega upravičenega razloga, ki v skladu z zakonom ne prekine pogoja dejanskega življenja za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje. Navedeno tudi potrjuje, da je treba upravičenost izbrisanih iz registra stalnega prebivalstva do pridobitve dovoljenja za stalno prebivanje ugotavljati v vsakem konkretnem upravnem postopku posebej.

V primeru, ko se po ZUSDDD-B dovoljenje za stalno prebivanje izda izbrisnemu iz registra stalnega prebivalstva pa se mu hkrati z dovoljenjem za stalno prebivanje po uradni dolžnosti izda tudi posebna odločba za nazaj. S posebno odločbo se odloči, da je imel izbrisani v Republiki Sloveniji dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče tudi v obdobju od izbrisa do pridobitve dovoljenja za stalno prebivanje.

V zvezi z nasprotovanjem glede plačevanja upravne takse, Vlada RS pojasnjuje, da se v postopku izdaje dovoljenja za stalno prebivanje po ZUSDDD-B za prošnjo in odločitev plača upravna taksa v višini, kot je določena v Zakonu o upravnih taksah. To je enako, kot se je taksa zaračunavala že pred novelo zakona in enako, kot se zaračunava v ostalih postopkih izdaje dovoljenja za stalno prebivanje, ki jih upravne enote vodijo po Zakonu o tujcih.

Ker je veliko izbrisanih iz registra stalnega prebivalstva dovoljenje za stalno prebivanje pridobilo po ZUSDDD ali na podlagi Zakona o tujcih že pred novelo ZUSDDD in so v postopku plačali upravno takso, bi bilo nepravilno, da bi bili le tisti izbrisani, ki bi dovoljenje za stalno prebivanje pridobili po noveli ZUSDDD takse prosti. Izbrisani bi bili glede plačila upravne takse v primeru, da bi bil postopek izdaje dovoljenja za stalno prebivanje po ZUSDDD-B takse prost, v neenakopravnem položaju.

Tujcu, ki je v slabih premoženjskih razmerah, pa se lahko, pod pogojem vzajemnosti, na njegovo vlogo plačilo upravne takse oprosti.

V postopku izdaje posebne odločbe pa se taksa nikoli ne plača.

V gradivu so navedeni tudi statistični podatki o prošnjah in odločitvah po ZUSDDD-B in podana ocena o odločitvah upravnih enot. Zato Vlada RS v nadaljevanju predstavlja novejšo statistične podatke in ugotovitve analize odločitev, ki jo je opravilo Ministrstvo za notranje zadeve.

Od objave ZUSDDD-B v Uradnem listu RS 24.6.2010 do 31.1.2012 je bilo na vseh upravnih enotah po Republiki Sloveniji vloženi 229 prošenj za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje (od tega so 170 prošenj vložili izbrisani, 17 prošenj otroci izbrisanih in 42 prošenj državljani drugih republik nekdanje SFRJ, ki niso bili izbrisani – po ZUSDDD-B namreč lahko dovoljenje za stalno prebivanje pridobi tudi tujec, ki je bil na dan 25. 6. 1991 državljan druge republike nekdanje SFRJ in ni bil izbrisan iz registra stalnega prebivalstva, pod pogojem da v Republiki Sloveniji dejansko neprekinjeno živi od 25. 6. 1991 dalje).

V navedenem obdobju je bila na vseh upravnih enotah vložena tudi 101 prošnja za izdajo posebne odločbe za obdobje za nazaj (od tega so 24 prošenj vložili izbrisani, 4 prošnje otroci izbrisanih in 73 prošenj državljani Republike Slovenije, ki so bili pred pridobitvijo državljanstva RS izbrisani iz registra stalnega prebivalstva).

Od uveljavitve zakona 24.7.2010 do 31.1.2012 so upravne enote po ZUSDDD-B izdale 59 dovoljenj za stalno prebivanje (83 prošnjam ni bilo ugodeno, o 87 prošnjah še ni bilo odločeno), 52 posebnih odločb po uradni dolžnosti in 74 posebnih odločb na prošnjo stranke (10 prošnjam ni bilo ugodeno, o 17 prošnjah še ni bilo odločeno).

Poleg upravnih enot je v obdobju od 24.7.2010 do 31.1.2012 po ZUSDDD-B tudi Ministrstvo za notranje zadeve izdalo 29 dovoljenj za stalno prebivanje in 26 posebnih odločb po uradni dolžnosti in sicer ob reševanju prošenj za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje, ki so bile po ZUSDDD vložene še pred objavo novele zakona v Uradnem listu RS in za katere ostaja pristojno Ministrstvo za notranje zadeve.

Ob spremljanju izvajanja zakona, Ministrstvo za notranje zadeve ugotavlja, da je bila med prošnjami za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje, ki so jih upravne enote zavrnilo, večja skupina prosilcev, ki so bili sicer izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, vendar je bilo v postopku ugotovljeno, da so Republiko Slovenijo prostovoljno, iz različnih razlogov, zapustili že pred izbrisom iz registra stalnega prebivalstva, to je že v letu 1991 ali prej. Ugotovljeno je bilo, da njihov odhod iz Republike Slovenije v druge države in prebivanje tam ni bilo posledica izbrisa iz registra stalnega prebivalstva ali drugega upravičenega razloga, ki v skladu z zakonom ne prekine pogoja dejanskega življenja za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje.

Ker je v gradivu omenjena tudi zadeva Kurić in drugi proti Sloveniji pred Evropskim sodiščem za človekove pravice (ESČP), Vlada RS pojasnjuje, da ESČP še ni dokončno odločilo o pritožbi pritožnikov, ki so jo proti Republiki Sloveniji vložili zaradi izbrisa iz registra stalnega prebivalstva, zato je po mnenju Vlade RS komentiranje sodbe prve stopnje preuranjeno. Zoper sodbo ESČP z dne 13.7.2010 je namreč Republika Slovenija vložila pritožbo na Veliki senat ESČP, ki jo je sprejel, sodbe pa Veliki senat do priprave tega gradiva še ni izdal. Na prvi stopnji je ESČP v zadevi Kurić in drugi proti Sloveniji sodbo izdalo 13.7.2010, ki jo je senat ESČP sprejel 22.6.2010. V sodbi je med drugim navedeno, da v času odločanja ESČP odločitev Ustavnega sodišča RS glede referendumu o noveli ZUSDDD sodišču še ni znana. Pri odločanju ESČP namreč novele ZUSDDD-B ni upoštevalo oziroma se do nje ni opredelilo, čeprav je

Ustavno sodišče RS odločitev glede referendumov sprejelo 10.6.2010, javno razglasilo 15.6.2010, v Uradnem listu RS pa je bila objavljena 24.6.2010, to je pred izdajo sodbe ESČP, s katero je ESČP Republiki Sloveniji med drugim naložilo, da mora sprejeti ustrezno zakonodajo.